

И зследване

Резюме

2013г.

Развитието на земеделието и селските региони в България – от прилагане на Европейската ОСП през първите седем години от пълноправното членство до възможностите за подобряване на състоянието

Автор
Йордан Великов

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Labour Relations
and Social Dialogue
in South East Europe

EFFAT

Study:
Development in agriculture and rural areas of Bulgaria
From implementing full EU CAP in the first seven years of full EU Membership Potentials for
improvements
Executive Summary and policy recommendations
By Iordan Velikov

About the author:

Iordan Velikov has various involvements with the implementation of CAP instruments in Bulgaria since 2000. In the period 2000-2004 he was working in the Ministry of Agriculture, where he participated in the elaboration of the National Strategic Plan for Rural Development under SAPARD and then was responsible for monitoring and reporting the implementation of three SAPARD measures associated with rural infrastructure and diversification of the rural economy.

In the period 2006-2010 he has participated in various evaluation projects for the Rural Development Programme 2007-2013, and more specifically: the ex-ante evaluation 2006-2007, the ongoing evaluations in 2008 and 2009, the midterm evaluation 2010.

Iordan Velikov is a master in Strategic Management from Sofia University with various short term trainings and specializations in various aspects of the CAP, the agriculture policy and the broader regional development the 2000-2004 in various new and old EU Member states, Japan and the USA.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Изпълнително резюме и препоръки за подходящи политики.....	2
2. Референции в табличен вид	10

Списък на таблиците

Таблица 1 Главни развията в демографията и икономиката.....	10
Таблица 2 Структура на българската икономика през 2009 и 2012.....	10
Таблица 3 Промени в общото население както и в селата и селските райони	11
Таблица 4 Възрастова структура на населението в градските и селските райони през 2011	11
Таблица 5 Образователна структура на населението в градските и селските райони през 2011	11
Таблица 6 Икономическа активност в България и в градските и селските райони 2011	12
Таблица 7 Продукция от основните растениевъдни браншове през 2011	12
Таблица 8 Продукция от основните животновъдни браншове през 2011.....	12
Таблица 9 Продукция от по-малко значими земеделски браншове през 2011	12
Таблица 10 Основни тенденции в земеделието	13
Таблица 11 Динамика в ИЗП и в основните стада животни и броя на птиците	13
Таблица 12 Тенденции в броя на стопанствата и земята в стопанствата, общо и по размер на стопанствата	14
Таблица 13 Динамика в структурата на стопанствата в животновъдството.....	15
Таблица 14 Динамика в приноса на земеделието към заетостта.....	15

Таблица 15	Отработени часове на зает, хиляди часа	15
Таблица 16	Разпределение на обема стандартна разлика, в хиляди EUR, по основен тип специализация в стопанството и размер на стопанството	16
Таблица 17	Структура на отглежданите свине майки по размер на фермата 2011.....	17
Таблица 18	Структура на отглежданите млечни крави по размер на фермата 2011.....	17
Таблица 19	Динамика на цените на вложенията в земеделското производство и в цените на производител	17
Таблица 20	Значение на международната търговия със земеделска продукция.....	18
Таблица 21	търговия със селскостопански стоки 2011	18
Таблица 22	Търговия със земеделски стоки по зони 2011 и 2012	19
Таблица 23	Тенденции в производителността на икономиката и в селското, горското и рибното стопанство	19
Таблица 24	Разпределение на машините по тип на стопанството 2010.....	20
Таблица 25	Разпределение на стопанствата и напояваните площи по тип на поливната инсталация през 2010.....	20
Таблица 26	Тенденции 2008-2012 в средната заплата в избрани икономически дейности, месечно, в евро	20
Таблица 27	Индекс на цените, на реалните семейни доходи и разходи в периода 2005-2010 ..	21
Таблица 28	Тенденции в социалната уязвимост 2005-2010	21
Таблица 29	Промяна в покупателната способност на семействата, изчислена чрез общия доход средно на член на семейството, 2001=100.....	22
Таблица 30	Разходи в милиона лева от консолидирания държавен бюджет, по функция, към 31. декември всяка година	23
Таблица 31	Площи за производство на биологична продукция 2006- 2011	23
Таблица 32	Площи за биологична растителна продукция 2011- 2012	23
Таблица 33	Брой животни за биологична продукция	24
Таблица 34	Брой на регистрираните оператори за биологична продукция.....	24
Таблица 35	Брой на видовете биологични продукти, магазини и търговски оборот от биологична продукция през 2008.....	24
Таблица 36	Оторизирани плащания през кампании 2010 и 2011.....	25
Таблица 37	Завършили програми с прием след VIII клас за придобиване на професионална квалификация по тесни области на образованието	27
Таблица 38	Graduates Завършили висше образование по образователно-квалификационна степен и тесни области на образованието	27

Списък на фигурите

Фигура 1.	Стоки с основен дял в земеделския износ 2012	19
Фигура 2.	Стоки с основен дял в земеделския внос 2012	19
Фигура 3.	Разпределение на броя машини по брой на собствениците и по типа на техниката.	20

1. Изпълнително резюме и препоръки за подходящи политики

Теоретична основа

Земеделието е неделима част от икономиката на страната – то дава суровините за преработка и маркетинг чрез разнообразни вериги на добавената стойност в ХВП, но и в различни други сектори на леката промишленост – за производство на козметика, фармация, текстилна, кожарска промишленост – чиито изделия на свой ред да бъдат ползвани при производството на дрехи, на обувки и т.н.

Семействата на земеделските производители са крайгълните камъни на местната социално икономическа конструкция – от една страна те добиват и дават даровете на природата на други семейства, от друга – създават търсене за преработени крайни продукти, за частни и публични услуги. Следователно, богатството, или покупателната сила на фермерските семейства ще определя колко допълнителни работни места ще се запазят в преработващите предприятия, в продажбите на дребно, в транспортния сектор, но също и в сектора на публичните услуги – т.е. колко работни места на учители, детски лекари и изобщо лекари, на зъболекари, на полицейски служители, на доставчици на питейна вода и електричество, на транспортни и комуникационни услуги и т.н..

Семейното земеделие обикновено е микро/малък бизнес. Който и да било малък бизнес, работещ на открито - под небето, ще направи възможното да намали риска от природните условия, като разнообрази дейността си в различни производства на земеделските отрасли. Последното нещо което би искал фермерът е да сложи всичките си яйца в една кошница и така да рискува да ги загуби заради едно единствено бедствие (наводнение, градушка или болест по животните). Следователно, специализацията в единствено производство рядко е сред стратегиите на семейното земеделие. Нещо повече, смесено производство на растителна и животинска продукция позволява по-висока степен на добавяне на стойност вътре в стопанството поради факта че продуктите на едното могат да се ползват като суровини за другото производство. От друга страна, смесеното производство дава по-голямо разнообразие на суровини като вложения за разнообразни вериги на преработка и маркетинг и по този начин се запазват повече работни места (и доходи за повече семейства) в икономиката като цяло.

От трета страна, малкият бизнес е със слаби възможности да си подsigури справедливи търговски условия заради ограничената му сила при търговските преговори с различни по-силни бизнес единици по цялата верига на добавената стойност – независимо дали става дума за доставчици на вложения в производството, частни канали за продажби, кредитни институции и т.н. Поради това, малките семейни ферми или ще предпочетат да работят на тъмно в сивия сектор на икономиката, или ще се опитат да се присъединят към кооперативи за да засилят чрез общите и собствените си пазарни позиции.

Семейните стопанства са основани от семейства, а семействата имат нужда от минимум качество на живота – ако те не разполагат с подsigурен достъп до социална или техническа инфраструктура, ако децата им нямат достъп до качествено образование и здравни услуги, те ще предпочетат да прекратят икономическата си дейност, и да напуснат домовете си в селските райони на страната.

Обаче, ако няма семейни стопанства, няма да има и селища в селските райони на страната. Причината за това е, че селищата на територията на общината трябва да изнасят местни продукти и услуги за които да получават пари, срещу които населението на общините да може да закупува проекти и услуги които не се произвеждат на място в общината. По-големите градски центрове могат и да имат капацитета да изнасят продукти и услуги изобщо несвързани със земеделието, горското и рибното стопанства. По-малките селища в селските райони на страната рядко могат да постигнат това, поради факта, че на територията им няма достатъчна концентрация на човешки капитал с разнообразни знания и умения, каквото е положението в градските центрове. От системна гледна точка, за селските икономики на селските общини притокът на пари от износа на местни суровини наподобява на притока на кръв към крайниците на живо тяло. Колкото по-голямо е качеството и степента на преработка на местната продукция, толкова повече ще е количеството „кръв вливащо се” в местните социално-икономически системи.

Изводите от гоените теоретични постановки могат да се обобщят по този начин:

- Жизнените селски икономики зависят от достатъчна концентрация на платежоспособни фермери, готови да плащат на място за други местни продукти и услуги; и които произвеждат разнообразни суровини поддържащи разнообразието на местната икономика;
- Малките фермери рядко могат да постигнат платежоспособност, ако не участват в кооперативи за да си подsigурят по-голяма сила при търговските преговори; кооперативите позволяват не само постигане на икономии от мащаба при търговията с местната продукция, но и могат да добавят стойност чрез преработката й съобразно предпочитанията на крайните потребители на съответния пазар за стоки със земеделски произход

- Жизнените селски икономики следва да се стремят да добавят колкото е възможно по-голяма добавена стойност на местните първични суровини и материали; това не само би генерирало и запазило работни места в съответните преработващи предприятия, но също би мултиплицирало и разпръснало позитивните въздействия чрез действието на местния мултипликатор на икономическите дейности
- На семействата на заетите в първичния сектор на икономиката, както и в свързаната преработка следва да се подсигури достатъчно качество на живота.

Преглед на развитието в общия социално-икономически контекст и в земеделския сектор на България

От присъединяването през 2007 г., **макроикономическото представяне на страната се подобрява** – делът на икономически активното население се повишава, БВП поддържа стабилен годишен растеж – 0 до 1% през последните години, стабилно е и нивото на инфлацията около 2-3%, държавният бюджетен дефицит остава нисък, външният правителствен дълг остава втори най-добър в ЕС при измерване като дял от БВП, националният кредитен рейтинг е стабилен, намалява дефицита във външната търговия, увеличава се покупателната способност измерена като **БВП / глава от населението** в паритет на покупателния способност - тя постепенно конвергира към средните нива в ЕС.

В същото време, заради факта че икономиката на страната е малка и отворена и зависи от външната търговия, импортираната икономическа криза реално причини негативни развития: чуждите преки инвестиции спаднаха 6 пъти спрямо предкризисните нива, **хиляди малки предприятия прекратиха дейността си, бяха загубени повече от 350,000 работни места**, брутният външен дълг на страната като цяло достигна 94% от БЯП през 2012 г., **неравенството в доходите расте, покупателната способност на по-бедните семейства спада, спада и общото ниво на потребление.**

Проявява се **бързо обезлюдяване** на селските райони – гъстотата на населението в тях бързо спада, наблюдава се недостиг на образовано и икономически активно население, и най-обезпокоително – на млади семейства с деца. Това на свой ред води до затваряне на училища и общински болници, и допълнително допринася за намаляване на качеството на живота в селските райони; селската провинция – изпаднала в низходяща социално-икономическа спирала, бързо губи своя производствен потенциал от недалечното минало.

Въздействията от **негативните социално-икономически и демографски тенденции се засилват от тенденциите в земеделието.** Първо, земеделието на България оперира далеч под своя потенциал, и към момента страната не постига самозадоволяване в почти нито едно от производствата, с изключение на производството на зърно и маслодайни индустриални култури, в които браншове регулярно, всяка година, се наблюдават значителни излишъци.

Това се дължи на бързата и хаотична трансформация в производствената структура на сектора, при която производствата изискващи висока степен на ръчен труд, или с висока добавена стойност - като например животновъдство, производство на плодове и зеленчуци, на технически култури, постепенно изчезват заедно със семейните стопанства, които бяха главните производители на такава продукция.

Налице са няколко групи фактори които причиняват тази трансформация:

- някои от тях действат от ранните години на преход на страната към пазарна икономика, например: (i) деиндустриализацията на селските райони, (ii) начинът на ликвидиране на държавните кооперативи, (iii) неуспешното връщане на земята в реални граници (iv) разглобяването на поливната система
- други са вносни, например: (i) увеличена конкуренция от страна на вносни стоки след присъединяването към СТО, заради намалените защитни мита срещу вносни земеделски продукти, или (ii) глобалните пазари за енергийни ресурси причиняващи непрекъснато повишаване на цените на вложенията в земеделското производство, или (iii) скъпите инвестиции за постигане на съответствие с изискванията на Европейското законодателство

- трета група фактори са свързани с (i) дефицити при формулирането на политиките и неправилното в резултат насочване на подпомагането по ОСП към производството на огромни излишъци от суровини, вместо към трудово - интензивните производства, основани на семейно фермерство, които биха произвели качествени суровини и материали за разнообразни браншове на преработващата промишленост; по този начин негативните въздействия вредят и на по-широката икономика на селските райони, (ii) нелоялна конкуренция от контрабандния внос на храни или евтини заместители (iii) бариери пред търговията със собствена продукция от стопанството, (iv) труден достъп до кредити за модернизиране на производствените технологии, (v) ниска степен на сигурност върху имуществото и продукцията, и загуба на материални активи поради кражби, (vi) ниско общо ниво на качеството на живота в селските райони и бързо обезлюдяване което води в резултат и до свиващо се търсене на местни стоки и услуги

Променящата се структура в земеделието и действието на споменатите фактори причиняват ниско икономическо представяне на земеделието, което може да се види и чрез загубата на работни места, липсата на растеж в БДС¹, и по-малките от потенциално възможните приходи от международна търговия – при която засега се наблюдава по-голям дял на износа на суровини отколкото на завършени продукти (за крайно потребление).

Това не би следвало да се случва в страна членка придобила достатъчно опит и административен капацитет да прилага сложното законодателство на ЕС, както и различните видове подпомагане по ОСП.

Прегледът на институциите работещи в областта на информационното обслужване и знанието, в трансфера на иновации са функционални и успешни в постигането на поставените цели. Все пак, налице е съмнение дали те разполагат с необходимия човешки потенциал да посрещнат нуждите за консултиране, съвети, обучение и трансфер на иновации, а случай че правителството реши да предприеме масивна реиндустриализация на селските райони въз основа на семейно фермерство, което ще изисква и масивна поколенческа смяна на заетите в земеделието.

Същите наблюдения са валидни и по отношение на системите, които контролират качеството и безопасността на храните – цялото релевантно законодателство е транспонирано и се прилага от функционални административни единици. Остава едно последно предизвикателство – постигането на съответствие в бранш краве мляко, със стандартите за хигиена; в бранша мнзинството от млечните крави вече са настанени в големи ферми отговарящи на тези стандарти, но мнзинството от стопанствата отглеждащи малко на брой животни не покриват нито изискванията за благосъстояние на животните, нито хигиенните стандарти за млякото.

По отношение предизвикателствата свързани с глобализацията в търговията със земеделски стоки, както и климатичните промени – изглежда че България все още трябва да свърши доста по отношение на климатичните промени, предвид състоянието на хидромелиоративната система, и високото ниво на уязвимост към засушавания и наводнения. Все пак, страната е наясно с предизвикателствата и се подготвя да им отговори като ползва и ресурс по ПРСР 2014-2020 за да намали рисковете свързани с климатичните предизвикателства.

Изводи и Препоръки

Настоящата структура на земеделието и движещите фактори в него **правят сектора неспособен да създаде нови работни места и така да компенсира за загубените работни места** в сектори строителство и недвижими имоти на икономиката – които пострадаха най-много от спукването на спекулативния балон в тези сектори от преди икономическата криза.

Това поставя мрачна перспектива не само пред развитието на сектора, но и на икономиката като цяло.

¹ Особено ако се отчете регулярно увеличаващият се принос по Директните плащания на основата на СЕПП, в контекста на увеличаващите се индекси на цените на вложенията (растеж до 157 в периода 2007-2012, при 2005=100) и особено в индекса на цените на фермерските продукти (растеж до 168 в периода 2007-2012, при 2005=100) [виж таблици 10 и 19 за детайли]

До голяма степен тези развития се дължат на **незадоволителното ниво на социален диалог и по време на формулирането на политиките в сектора, и по време на мониторинга и модификацията на политическите механизми.**

Пътят от излизане на низходящата спирала е **реиндустриализацията на селските райони, основана на алтернативно земеделие, развивано от семейни стопанства.** Възможният модел за постигане на напредък в представен в следната таблица:

Семейните стопанства са	1a) Насърчавани да произвеждат разнообразни видове земеделска продукция за да се подсигури целогодишна заетост за поне единият от родителите.	1b) Насърчавани да добавят стойност към продукцията си (чрез преработка) и да участват в схеми за качество на храните и биологично производство	1c) Насърчавани да намалят производствените си разходи чрез ползване на ВЕИ	1d) С разрешение за директни продажби на готова продукция на крайни потребители
	2) Насърчавани да се присъединят към общи местни Групи Производители (ГП) / Организации на производители (ОП)			
ГП и ОП са окуражавани да	1a) закупуват колективно вложенията в земеделските производства	1b) продават колективно продукцията на своите членове	1c) добавят колективно стойност към продукцията си (включително чрез ползване на ВЕИ)	1d) търсят колективно информация, съвети и знания
	1e) участват в схеми за намаляване на риска и предоставяне на кредити			
2) стартират колективни дейности извън веригите във ХВП, така че да произвеждат и преработват нехранителни продукти (влакна, етерични масла, и т.н.)				

НССЗ и ССА ще допринасят към конкурентоспособността на стопанствата чрез консултации и трансфер на иновации, с приоритет на ГП там където са създадени

МИГ по ЛИДЕР ще бъдат насърчавани да (i) подпомагат самоорганизирането в ГП и подобряването на човешкия капитал включително чрез трансфера на своите територии на подходящ международен практически опит, (ii) планират и прилагат стратегии за местно развитие целящи подобряване на качеството на живота за семействата, (iii) планират и прилагат стратегии за развитие на туризма за да привлекат допълнително търсене за местните продукти и услуги.

Този подход не само ще мобилизира по ефикасен начин знанията и уменията на различни играчи, ще позволи синхронизирани действия на различни участници, но и ще намали риска пред работата на индивидуални фермери, като в крайна сметка ще увеличи атрактивността на сектор земеделие като сектор способен да замести работни места изгубени в други сектори на икономиката.

Насърчаваният по този начин социален диалог на местно ниво ще допринесе и за местните и национални цели на развитието включително за тези формулирани по стратегията Европа 2020 на ЕС за периода 2014-2020.

Това ще бъде недостатъчно, ако не е придружено от укрепването на социалния диалог на междинно ниво - Комитет по наблюдение на програмите съфинансирани от ЕС, както и на високо ниво – на ниво правителство, където трябва да се подсигури по-голяма прозрачност при формулирането и оценката на политиките. Социалният диалог трябва да се основава на детайлен предварителен преглед на социално-икономическите и екологични въздействия, преди въвеждането в сила на политически решения с потенциал да повлияят на различни групи земеделски стопанства и/или райони или подрайони на страната. Така прилагането на основните формулирани политики ще бъде подсигуриено независимо от това чие – на коя конкретна политическа сила е конкретното правителство , а социално-икономическите и екологични въздействия от прилагането на политиките следва да се извършва постоянно и текущо във възможно най-обхватен и прозрачен начин, така щото да е възможно своевременното модифициране на съответните инструменти. Това, наред с други изисквания, предполага че:

- Целият инструментариум по Стълб 1 и Стълб 2 на ОСП е координиран за по-бързо постигане на алтернативна структура на земеделието основано на семейни ферми, както е описано горе
- Предприета е възможно най-бърза реиндустриализация на селската икономика с помощта на фондовете на ЕС подпомагачи на местно управлявани микро и малки предприятия
- Осъществен е максимално бърз напредък в повишаване на качеството на живота в селските райони с помощта на съфинансираните от ЕС програми за да се намали напускането на семейства с малки деца
- Въведени са методи за прозрачно и ефективно вземане на решения за да се подсигури ефикасността разходване на публичните средства при постигането на целите за развитие, независимо от това за какъв източник на средства става дума – ЕС или националния бюджет

Тези нужди предпоставят също кои от инструментите на ОСП Първи и Втори Стълб трябва да стартират възможно най-скоро, и кои следва да бъдат прилагани на следващ етап, когато всички дейности и инвестиции са били съгласувани на местно ниво.

Това означава, че първи трябва да бъдат стартирани:

- Мерките, които създават капацитет основаващ се на (а.) самоорганизация (например Групи производители), или на (б.) придобиване на знания (трансфер на иновации), или на (в.) придобиване на знания и умения (образование, обучение, информационни дейности)
- Мерки, които мобилизират местните общности за постигането на цели на местното развитие чрез планиране прилагането на местни проекти, които носят ползи на широк кръг производители, преработвателни предприятия или широк кръг социални групи (ученици, безработни младежи, жени и т.н.)
- Мерки в подкрепа на младите фермери, малките стопанства, насърчаване скъсяването на маркетинговите вериги, или подобряването на хидромелиоративните съоръжения, които също трябва да присъстват сред групата на мерките стартирани възможно най-рано
- Мерки, които ще предоставят лесен и евтин достъп до дребно кредитиране за модернизирането на семейните ферми и добавянето на стойност на място в стопанството, или на Групата производители, в която те участват
- Мерки, които ще намалят икономическите и природни рискове за дейността на малките стопанства

Стартът на прилагането им следва да бъде последван от мерките, които подобряват местното качество на живота за семействата с малки деца – тези мерки ще трябва подобряват едновременно или местната

техническа инфраструктура но също и базата за по-добро образование, обучение, и здравни услуги, достъпът до бърз и надежден интернет.

Трябва да се обмисли дали настоящият горен праг за подпомагане на модернизиранието на земеделските стопанства трябва да се запази и за в бъдеще. Междинната оценка на ПРСР 2007-2013 документира че предоставянето на инвестиционна подкрепа за големите стопанства е с голям дял на безполезна подкрепа, което означава че те са способни да извършат инвестициите за повишаване на продуктивността им и без помощта на Програмата.

Все пак подобни ограничения следва да бъдат добре обмислени поради възможността да са налице други непокрити изисквания произтичащи от европейското законодателство, за които е скъпо постигането на съответствие.

При всички случаи, през следващия програмен период (а) малките семейни ферми управлявани от семейства с малки деца, и (б) управляваните на местно ниво предприятия от ХВП и леката промишленост следва да станат фокус и приоритети на интервенциите на бъдещата земеделска политика.

Подкрепата за всички видове производствени бизнеси или за публични обекти следва да е обвързана с постигането на по-висока енергийна ефективност или с превръщането им в енергийно независими след подкрепата. Това ще бъде значителна помощ за увеличаване конкурентността на бизнеса в средносрочен и дългосрочен план, но в същото време ще се открият и запазят допълнителни зелени работни места, свързани с планирането, създаването и поддържането на конкретните инсталации.

Успехът на интервенциите по ОСП е в силна зависимост от формулирането и устойчивото изпълнение на **трайни** национални политики особено в областта на:

- Разумно управление на общинските и държавни земи които могат да бъдат ползвани за земеделско производство (те следва да бъдат отдавани на ползватели за дълъг период от време за да даде на наемателите сигурността да инвестират в поддръжката и подобряване на производителността им, както и да участват в схеми за органично производство и/или в схеми за качествени храни)
- Гранична защита срещу контрабандния импорт на суровини и храни
- Защита на интересите на потребителите чрез подходящо етикетиране на търгуваните стоки
- Предоставянето на качествени публични услуги в областта на образованието, здравеопазването, социалните услуги и сигурността във всички райони на страната
- Поддържане на приемливо ниво на публичната инфраструктура едновременно отговаряща на нуждите на бизнеса и на семействата по цялата територия на страната
- Предоставяне на поддържащи услуги (информационни, за професионално обучение за съвети)
- Намаляване на административната тежест върху микро и малкия бизнес, включително върху микро и малките земеделски стопанства
- Балансиране на перспективите за развитие на всички видове земеделски производства, на всички райони на страната и на всички социални групи, включително създаването на подходящи предпазни мрежи за фермерите, за техните стопанства, и най-накрая – за техните семейства
- Подобряване на социалния диалог по време на формулирането на политиките, включително чрез създаването на по-широко и балансирано представителство на

фермерите в политическия процес, както и подсигуряване на по-голяма финансова децентрализация на административно ниво община или област.

Трябва да се подчертае, че последните две правителства направиха подходящи стъпки в някои от областите за интервенция отгоре, като затегнаха граничния контрол, въведоха национални стандарти за храните, създадоха и приложиха подпомагане по специфични национални схеми за подпомагане и т.н.

Запазването на постиженията до днес, и по-нататъшния прогрес в горните области ще е от ключово значение за устойчивото развитие на земеделието, горското и рибното стопанство, по-широката селска икономика и на самите селски райони.

2. Референции в табличен вид

Таблица 1 Главни развития в демографията и икономиката

	Единица	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Население	хиляди	7 640.2	7 606.5	7 563.7	7 504.8	7 327.2	7282.0
Работна сила	хиляди	3492.8	3560.4	3491.6	3400.9	3341.4	3344.3
Иконом. активност насел. >15г.	%	52.6	53.8	53.0	52.0	52.5	53.1
Безработица – общо	%	6.1	5.0	7.9	11.2	11.4	12.4
Безработица – жени	%	6.7	5.1	7.4	10.3	10.0	11.4
Безработица 15-29 г.	%	9.8	8.9	14.5	19.8	20.0	20.7
БВП в текущи цени	MEUR	30 863.9	35 535.9	35 036.7	36 159.6	38 619.4	39 785.7
БДС	% от БВП	84.0	83.3	85.9	86.1	86.5	85.9
БВП/човек от населението	EUR		4 648	4 605	4 789	5 169	5 450
БВП/човек от населението в ППС ²	%	40*	43*	44*	44*	46*	47*
Инфлация (ХИПЦ ^{**})	%	7.6	12.0	2.5	3.0	3.4	2.4
Правителствен бюджет излишък/ дефицит (-)	% от БВП	1.2	1.7	-4.3	-3.1	-2.0	-0.8
Външнотърговски баланс	MEUR		-9 919.7	-5 191.7	-3 694.6	-3 128.7	4 705.0 ^{**} *

Източник: НСИ. Данните означени с '*' са с произход ЕВРОСТАТ

** ХИПЦ = Хармонизиран индекс на потребителските цени

*** НСИ, Предварителни данни

Таблица 2 Структура на българската икономика през 2009 и 2012

	Брой предприятия		Продукция MEUR		БДС MEUR ³		Заети в хиляди	
	2009	2012*	2009	2012*	2009	2012*	2009	2012*
Нефинансови предприятия – ОБЩО	316565	312458	55816,4	62524,6	16651,8	18223,6	2041,9	1878,9
Добив	373	388	987,2	1520,5	464,1	850,3	26,6	25,0
Преработка	32177	29866	19081,5	25201,0	3894,9	4666,2	577,5	525,1
Енергия и газ	921	1724	3584,1	4950,8	1202,6	1519,5	35,6	33,3
Водоснабдяване, ...	627	771	614,9	700,5	273,3	339,5	32,1	34,1
Строителство	23606	19042	9895,4	6515,4	2232,8	1233,3	237,5	151,3
Търговия на дребно, ремонт на автомобили...	143258	138541	7585,6	8229,2	3276,9	3715,9	539,2	508,0
Транспорт, складиране...	19306	19002	4330,8	5496,4	1347,7	1579,5	161,1	151,9

² Паритет на покупателната способност.

³ По факторни цени.

	Брой предприятия		Продукция MEUR		БДС MEUR ³		Заети в хиляди	
Хотели и ресторанти	25962	26479	1183,1	1375,9	476,9	615,4	140,5	140,8
Комуникации	7915	9265	3172,3	3323,1	1575,4	1636,9	66,3	73,3
Операции с недвижими имоти	16964	18740	1329,2	1171,3	526,2	484,6	36,3	35,2
Професионални дейности и научни изследвания	34353	36649	2985,1	2727,2	938,5	1036,9	90,0	93,7
Административни и помощни услуги	7715	8593	1024,1	1270,8	425,1	527,7	93,4	101,5
Ремонт на компютри, на домашни и ...	3388	3398	43,1	42,6	17,4	17,9	6,0	5,7

Източник: НСИ, * - предварителни данни.

Таблица 3 Промени в общото население както и в селата и селските райони

	Население 2004	Население 2007	Население 2012	Промяна 2012 – 2004	Загуба 2012-2007	Загуба 2012/2007 %
България	7 761 049	7 640 238	7 282 041	-479 008	-358 197	-4,7%
Села	2 329 203	2 237 050	1 975 808	-353 395	-261 242	-11,7%
Селски Райони	3 232 167	3 136 451	2 848 139*	-384 028	-288 312	-10,1%

* По данни от Преброяване на населението през 2011, броят и е бил 2.903.101 в началото на 2011; т.е. това показва загуба от 55.000 души само в рамките на двугодишен период.

Източник: НСИ. Забележка: Данните за СР е изчислена на основата на данните за общините – селски райони, според дефиницията за СР в ПРСР на РБ 2007-2013

Таблица 4 Възрастова структура на населението в градските и селските райони през 2011

Население total	0-14 г.		15-64 г.		>64 г.	
Селски райони	2903101	399845 13.8%	1882003 64.8%	621253 21.4%		
Градски райони	4461469	575427 12.9%	3145898 70.5%	740144 16.6%		

Източник: НСИ, Преброяване на населението 2011 -, собствени изчисления, на основата на данните за общините – селски райони, според дефиницията за СР в ПРСР на РБ 2007-2013

Таблица 5 Образователна структура на населението в градските и селските райони през 2011

Население	Посочило образователна степен	Висше образование	Средно образование	Никога не посещавали училище	
България	7 364 570	6 891 177	1 348 650 19,6% ⁴	2 990 424 43,4%	80 951 1,2%
Селски райони	2 903 101	2 716 408	256 404 9,4%	1 059 646 39,0%	49 870 1,8%
Градски райони	4 461 469	4 174 769	1 092 246 26,2%	1 930 778 46,2%	31 081 0,7%

⁴ От всички отговорили на въпроса образователна степен по врем на преброяването.

Източник: НСИ, Преброяване на населението 2011 -, собствени изчисления, на основата на данните за общините – селски райони, според дефиницията за СР в ПРСР на РБ 2007-2013

Таблица 6 Икономическа активност в България и в градските и селските райони 2011

	Население ≥15 г.	Икономически активни						Икономически неактивни	
		Общо	Заети	Безработни					
България	6 389 298	3 329 683	52,1% ⁵	2 834 834	44,4%	494 849	7,7%	3 059 615	47,9%
Селски райони	2 563 566	1 171 978	45,7%	937 253	36,6%	234 725	9,2%	1 391 588	54,3%
Градски райони	3 825 732	2 157 705	56,4%	1 897 581	49,6%	260 124	6,8%	1 668 027	43,6%

Източник: НСИ, Преброяване на населението 2011 -, собствени изчисления, на основата на данните за общините – селски райони, според дефиницията за СР в ПРСР на РБ 2007-2013

Таблица 7 Продукция от основните растениевъдни браншове през 2011

Растениевъдство	Реколтирани площи, хиляди ха	Продукция, хиляди т.	Среден добив, т./ха
Пшеница	1,137.5	4459.0	3.92
Ечемик	179.0	704.0	3.95
Царевица	399.4	2209.0	5.53
Слънчоглед	795.3	1439.0	2.24
Рапица	231.3	511.0	2.24

Източник: МЗХ, д-я Агростатистика

Таблица 8 Продукция от основните животновъдни браншове през 2011

Животновъдство	Брой, хиляди	Мляко, т.	Месо, т.	Яйца, хиляди
Говеда	558	-	20,887	-
Вкл. млечни крави	307	1,125,824	-	-
Свине	608	-	72,506	-
Овце	1,454	89,296	11,811	-
Кози	341	61,543	4,116	-
Птици	14,656	-	103,856	-
- кокошки носачки	6,627	-	-	1,185,034
- пилета за месо	6,522	-	75,337	-

Източник: МЗХ, д-я Агростатистика

Таблица 9 Продукция от по-малко значими земеделски браншове през 2011

	Реколтирани площи, хиляди ха	Продукция, хиляди т.	Среден добив, т./ха
Ориз	11,791.0	59,619	5.05
Влакнодайни (само памук*)	415.0	414	1.0
Тютюн	21,702.0	40,607	-
Медицински и етеричномаслени	48,972.0	-	-
Зеленчуци общо	46,600.0	691,686	-

⁵ Дял от населението ≥ 15 г.

	Реколтирани площи, хиляди ха	Производство, хиляди т.	Среден добив, т./ха
- плодови	16,489.9	337,471	-
- бобови	6,301.2	16,959	-
- листо стъблени	4,033.0	62,919	-
- кореноплодни	18,659.4	205,000	-
Култивирани гъби	9.7	2,171	-
Плодове	38,551.0	163,108	-
- ябълки	4,890.0	40,413	8.3
- круши	469.0	1,974	4.2
- праскови	2,606.0	11,931	4.6
- кайсии	4,225.0	28,422	6.7
- сливи и джанки	6,938.0	32,371	4.7
- череши	7,742.0	30,063	3.9
- орехи	5,192.0	2,406	0.5
- малини	1,634.0	7,650	4.7
- други	3,226.0	3,550	-
Лозя	46,145.0	240,531	-
- винени		228,451	5.2
- за десертно грозде		12,080	5.0

Източник: МЗХ, д-я Агростатистика

Таблица 10 Основни тенденции в земеделието

	единица	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Производство на селското стопанство	MEUR	3314.9	4494.1	3811.1	3821.9	4349.4	4426.1
Растениевъдна продукция, вкл.	MEUR	1565.8	2489.5	2016.8	2153.3	2542.0	2640.8
- житни култури	MEUR	446.4	1025.4	675.7	842.8	1196.1	1319.9
- технически култури	MEUR	314.7	588.2	534.4	747.3	921.1	808.2
- зеленчуци	MEUR	436.4	540.6	242.9	184.4	119.8	111.8
- плодове	MEUR	215.6	162.4	158.6	122.0	129.1	162.4
Животновъдна продукция, вкл.	MEUR	1246.5	1375.2	1162.0	1081.0	1230.3	1223.0
Животни	MEUR	636.9	673.6	642.0	559.7	621.7	647.9
Животински продукти	MEUR	609.6	701.6	520.0	521.4	608.9	575.1
- само мляко	MEUR	487.6	554.9	392.3	375.4	467.1	426.9
Брутна добавена стойност	MEUR	1227.2	1885.7	1296.0	1355.7	1624.2	1685.8
Нетна добавена стойност	MEUR	1112.4	1761.6	1118.0	1444.3	1422.9	1508.4
Директни плащания – ОСП Първи стълб** (ЕФГЗ)	MEUR	0	166,3	209,1	265,6	293,8	370,9

Забележка: Цифрите не се сумират до междинните и пълните сборове заради показването само на основните елементи на сметките в земеделието (посочени са само основните култури; не са включени „селскостопански услуги” и т.н.)

Източник: ЕВРОСТАТ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database>, текущи цени.

* Предварителни данни.

**Източник: Аграрен Доклад 2012; данните показват реално извършените плащания

Таблица 11 Динамика в ИЗП и в основните стада животни и броя на птиците

	Единица	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
ИЗП	Ха	5 190 053	5 116 220	5 100 825	5 029 585	5 051 866	5 087 948
Обработваеми площи	Ха	3 089 531	3 057 740	3 060 543	3 122 516	3 162 526	3 227 237

	Единица	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
- пшеница	Ха	979 925	1 120 510	1 114 427	1 254 151	1 095 703	1 152 999
- ечемик	Ха	192 539	193 840	223 004	264 689	250 640	174 010
- царевича	Ха	386 772	408 880	348 402	303 881	360 046	430 914
- слънчоглед	Ха	785 064	686 692	723 962	687 209	734 314	795 319
- пресни зеленчуци	Ха	39 899	41 088	30 001	28 715	29 420	27 227
Семейни градини	Ха	40 388	25 790	25 763	21 411	21 629	22 517
Овощни градини	Ха	71 084	75 035	69 893	71 995	72 913	69 478
Лозя	Ха	100 564	103 949	100 873	84 438	82 675	78 468
Други трайни насаждения	Ха	12 094	11 565	14 888	10 197	10 133	11 940
Постоянни ливади или....	Ха	1 876 392	1 842 141	1 828 865	1 719 028	1 701 990	1 678 308
Говеда	Брой	628 271	602 056	564 904	539 555	544 456	557 641
Биволи	Брой	8 247	8 968	9 222	8 311	9 241	9 887
Овце	Брой	1 635 410	1 526 392	1 474 845	1 400 252	1 367 987	1 454 617
Кози	Брой	549 076	495 484	429 834	360 822	356 334	341 362
Свине	Брой	1 012 655	888 609	783 649	729 798	664 000	608 266
Птици общо	хиляди	20157	18698	17549	17400	15934	14656

Източник: МЗХ, Агростатистика: <http://www.mzh.government.bg/MZH/bg/ShortLinks/SelskaPolitika/Agrostatistics.aspx>

Таблица 12 Тенденции в броя на стопанствата и земята в стопанствата, общо и по размер на стопанствата

	2003	2005	2007		2010		
	брой	Брой	2005/2003	брой	2007/2003	брой	2010/2003
Стопанства, хиляди	665,5	534,6	79,5%	493,1	75,3%	370,2	56,6%
0 ха	10,7	14,1	па	11,2	па	13,2	па
0 - 1,9 ха	591,7	456,6	77,2%	428,6	72,4%	308,1	52,1%
2 - 4,9 ха	41,9	40,5	96,7%	39,2	93,7%	30,4	72,6%
5 - 9,9 ха	9,7	10,4	107,4%	10,1	103,5%	10,7	110,4%
10 - 19,9 ха	4,0	4,8	119,6%	5,5	137,7%	6,8	171,4%
20 - 29,9 ха	1,3	1,6	124,6%	1,9	154,0%	2,9	234,1%
30 - 49,9 ха	1,2	1,3	111,8%	1,6	137,0%	3,1	257,1%
50 - 99,9 ха	1,2	1,5	123,8%	1,9	161,5%	2,9	240,2%
≥100 ха	3,9	3,8	98,5%	4,2	108,8%	5,5	141,5%
Земя в стопанствата, хиляди ха	2 904,5	2 729,390	94,0%	3 050,7	105,0%	4 475,5	154,1%
0 - 1,9 ха	312,8	241,4	77,2%	191,1	61,1%	144,2	46,1%
2 - 4,9 ха	121,7	116,9	96,1%	115,5	94,9%	90,5	74,3%
5 - 9,9 ха	64,2	66,9	104,2%	66,6	103,6%	72,7	113,2%
10 - 19,9 ха	52,7	60,5	114,7%	73,0	138,5%	92,5	175,4%
20 - 29,9 ха	29,8	36,1	121,1%	45,5	152,8%	70,0	235,0%
30 - 49,9 ха	44,4	49,4	111,4%	61,4	138,4%	116,2	262,0%
50 - 99,9 ха	83,1	101,1	121,7%	139,5	167,8%	201,7	242,7%
≥100 ха	2 195,8	2 057,1	93,7%	2 358,2	107,4%	3 687,9	168,0%
Среден размер, ха/с-во	4,4	5,2	118,2%	6,2	139,4%	12,1	272,3%

Източник: ЕВРОСТАТ, база данни за земеделието.

Таблица 13 Динамика в структурата на стопанствата в животновъдството

	Земеделски стопанства (хиляди; промяна %)			Животни, птици, пчелни семейства (хиляди; промяна %)		
	2003	2010	2010 to 2003	2003	2010	2010 to 2003
Говеда, вкл.	212.0	95.4	-55.0%	683.0	576.3	-15.6%
▪ млечни крави	194.7	85.5	-56.1%	371.0	327.5	-11.7%
Кози	269.0	84.6	-68.6%	856.9	388.9	-54.6%
Овце	237.7	91.8	-61.4%	1635.2	1415.2	-13.5%
Свине	278.8	82.3	-70.5%	1278.9	670.5	-47.6%
Птици	494.3	85.5	-82.7%	21796.4	17491.2	-19.8%
Пчелни семейства	37636	23982	-36.3%	409.7	588.7	+43.7%

Източник: МЗХ, Аграрен Доклад 2012, и собствени изчисления промяна(%)

Таблица 14 Динамика в приноса на земеделието към заетостта

година	Общо заети в икономиката	Земеделие – Общо заети			Земеделие – наети		Земеделие самонаети	
	А, хиляди	В, хиляди	В/А	С, хиляди	С/А	Д, хиляди	Д/А	
2003	3317.4	759.0	22.9%	91.9	2.8%	667.1	20.1%	
2007	3726.7	723.9	19.4%	81.4	2.2%	642.5	17.2%	
2008	3814.6	736.6	19.3%	88.3	2.3%	648.2	17.0%	
2009	3749.3	736.7	19.6%	93.6	2.5%	643.1	17.2%	
2010	3603.9	710.5	19.7%	88.9	2.5%	621.5	17.2%	
2011	3524.6	689.5	19.6%	91.5	2.6%	598.1	17.0%	
2012*	3436.4	648.7	18.9%	87.7	2.6%	561.0	16.3%	

Източник: НСИ, * - предварителни данни

Таблица 15 Отработени часове на зает, хиляди часа

Година	Общо за икономиката			Селско горско и рибно стопанство		
	Зает	Нает	Самонает	Зает	Нает	Самонает
2003	5 442 215,3	4 004 836,9	1 437 378,4	1 114 161,4	161 753,2	952 408,2
2007	6 165 970,6	4 584 574,6	1 581 396,1	1 084 379,6	137 706,5	946 673,0
2008	6 334 772,0	4 719 070,5	1 615 701,5	1 103 023,0	150 203,6	952 819,3
2009	6 165 499,0	4 561 461,0	1 604 038,0	1 095 204,5	147 768,5	947 436,1
2010	5 870 019,5	4 307 059,7	1 562 959,9	1 056 284,7	140 374,1	915 910,7
2011	5 617 759,6	4 124 751,1	1 493 008,5	1 018 839,7	143 123,0	875 716,7
2012*	5 650 971,2	4 216 767,3	1 434 203,9	966 621,8	144 482,7	822 139,1

Източник: НСИ, * - предварителни данни

Таблица 16 Разпределение на обема стандартна разлика, в хиляди EUR, по основен тип специализация в стопанството и размер на стопанството

Клас	Полски култури		Зеленчуци		Трайни		Преживни		свине, птици и зайци		Смесено растениевъдна		Смесено животновъдна		Смесено растениевъдна и животновъдна	
	CP ⁶	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва	CP	Брой с-ва
Общо	1 231 362	63 376	166 013	18 223	60 544	32 111	379 413	88 630	348 827	28 583	65 950	14 607	76 439	50 186	208 118	73 788
I. < 2	30 596	41 292	8 008	6 963	12 567	27 852	54 119	57 098	22 283	21 025	8 921	9 610	36 034	41 207	48 962	49 079
II. 2 - 4	20 907	7 296	12 593	4 347	5 975	2 160	38 556	13 946	13 718	5 112	7 309	2 595	17 747	6 502	47 265	17 517
III. 4 - 8	26 219	4 636	18 817	3 356	5 641	1 031	42 894	7 691	6 693	1 263	7 803	1 422	9 652	1 839	26 968	5 051
IV. 8 - 15	30 682	2 803	19 130	1 754	4 914	454	53 697	4 918	3 871	371	5 713	532	4 570	443	12 783	1 239
V. 15 - 25	32 346	1 681	15 429	797	4 152	216	47 792	2 494	3 635	190	3 535	189	2 064	111	7 173	377
VI. 25 - 50	61 661	1 756	19 236	566	7 588	219	56 749	1 649	4 893	138	4 152	119	1 818	54	8 813	250
VII. 50 - 100	86 148	1 201	17 327	252	8 537	121	44 146	657	7 848	111	4 399	62	1 344	20	10 123	145
VIII. 100 - 250	228 229	1 402	18 185	122	6 953	47	18 943	137	24 918	160	6 877	43	1 183	7	10 180	68
IX. 250 - 500	276 036	792	13 679	40	2 566	8	9 305	27	29 057	84	7 572	21	337	1	13 504	36
X. 500 - 750	177 673	297	8 431	14	1 651	3	2 480	4	23 141	38	4 996	9	661	1	7 845	13
XI. 750 - 1000	110 044	128	2 315	3	0	0	2 769	3	14 410	17	2 554	3	0	0	6 117	7
XII. 1 000 - 1 500	69 388	59	7 980	7	0	0	4 568	4	30 689	25	2 118	2	1 029	1	4 758	4
XIII. 1500 - 3000	51 721	27	4 884	2	0	0	3 395	2	60 080	28	0	0	0	0	3 626	2
XIV. > 3000	29 712	6	0	0	0	0	0	0	103 591	21	0	0	0	0	0	0

Източник: МЗХ, Агростатистика, Agriculture Census 2010.

Забележка: данните включват интегрираните данни за 1000 неклаифицирани с-ва.

⁶ CP, стандартна разлика е средната парична стойност на продукцията в стопанството, в евро на хектар или на животинска единица. От 2007 CP замества стандартния брутен маржин (Standard Gross Margin) при изчисляването на размера на стопанството в евро (техният производствен потенциал измерен в EUR)

Таблица 17 Структура на отглежданите свине майки по размер на фермата 2011

Брой животни на с-во	Стопанства		Свине майки	
	Брой	Промяна 2011/2010	Хиляди	Промяна 2011/2010
1-2	5893	6.9%	7.5	10.3%
3-9	955	13.3%	3.9	14.7%
10-49	145	-33.5%	2.5	-49.0%
50-199	42	27.3%	4.0	17.6%
≥ 200	46	2.2%	46.1	-2.9%
Общо	7171	6.4%	64.0	-3.0%

Източник: МЗХ, Агростатистика,

Таблица 18 Структура на отглежданите млечни крави по размер на фермата 2011

Млечни крави на с-во	Стопанства		Млечни крави	
	Хиляди	промяна 2011/2010	хиляди	промяна 2011/2010
1-2	58.6	2.0%	72.3	2.4%
3-9	9.9	-7.7%	45.7	-3.2%
10-19	3.4	9.5%	44.5	10.7%
≥ 20	2.8	-14.1%	144.3	-3.9%
Total	74.8	0.2%	306.8	-0.5%

Източник: МЗХ, Агростатистика,

Таблица 19 Динамика на цените на вложенията в земеделското производство и в цените на производител

Индикатор	Единица	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Индекс на цените на вложенията – ОБЩО	2005=100	114,9	130,9	130,5	133,9	148,3	157,9
<i>Семена</i>	2005=100	99,7	108,9	119,0	137,5	139,5	136,2
<i>Електричество, Горива...</i>	2005=100	109,9	123,6	120,8	129,2	158,4	169,3
<i>Минерални торове</i>	2005=100	128,1	156,3	177,2	150,7	181,4	211,5
<i>Материали за растителна защита</i>	2005=100	101,0	101,1	101,9	102,4	100,3	101,5
<i>Ветеринарна медицина</i>	2005=100	102,2	108,6	116,6	117,3	115,5	124,6
<i>Фуражи</i>	2005=100	120,9	145,1	123,9	133,6	147,4	156,4
Индекс на цените на производител – ОБЩО	2005=100	135,8	151,8	120,4	134,0	153,2	168,4
Житни	2005=100	201,1	208,1	141,1	162,0	215,6	256,2
Технически	2005=100	127,4	136,1	112,2	140,7	169,0	204,5
Зеленчуци	2005=100	135,0	181,0	131,0	139,7	134,0	123,8
Плодове	2005=100	108,6	105,5	88,2	108,1	104,3	108,9
Живи животни	2005=100	101,5	108,2	107,3	107,9	112,2	118,2
Животински продукти	2005=100	116,7	142,7	118,0	125,1	144,0	148,1
Мляко	2005=100	116,1	144,4	115,1	124,6	146,8	148,8

Източник: НСИ: <http://www.НСИ.bg/otrasal.php?otr=1>

Таблица 20 Значение на международната търговия със земеделска продукция

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Търговия със стоки, MEUR	1 956.1	2 522.4	3 727.2	3 750.7	4 525.3	5 560.9
Износ, MEUR	1 054.4	1 205.3	1 935.1	2 006.8	2 622.5	3 300.8
Внос, MEUR	901.7	1 317.1	1 792.1	1 743.9	1 902.8	2 260.1
Салдо, MEUR	152.7	-111.8	143.0	262.9	719.7	1 040.7
Относителен дял на търговията със земеделски стоки от:						
- Износа, %	8.8	8.9	12.6	17.2	16.9	16.3
- Вноса, %	4.9	5.9	5.2	10.3	9.9	9.7

Източник: EBROSTAT, (<http://appsso.eurostats.ec.europa.eu>)

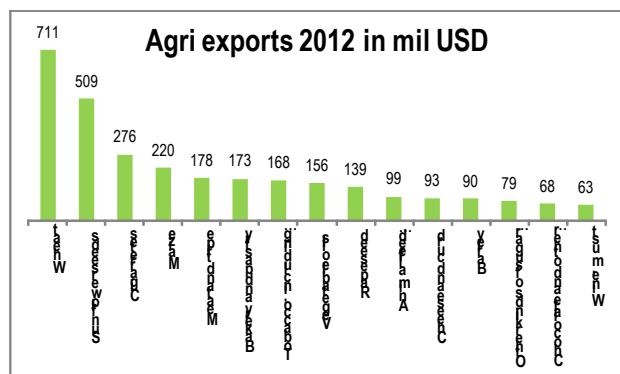
Таблица 21 търговия със селскостопански стоки 2011

	Обща търговия	Търговия с ЕС		Търговия с трети страни	
	MEUR	MEUR	% 2011/2010	MEUR	% 2011/2010
Износ					
Суровини	888.1	709.9	38.5%	178.1	-12.7%
Междинни продукти	1335.3	992.5	45.8%	342.8	66.5%
Крайни продукти	1128.1	736.5	5.8%	391.6	16.0%
Други продукти*	16.6	9.9	23.6%	6.7	368.6%
Общо земеделски продукти	3368.1	2448.9	29.0%	919.2	22.6%
Като % от общия износ	16.6%	19.4%	-	12.0%	-
Внос					
Суровини	233.0	142.3	8.9%	90.7	3.8%
Междинни продукти	621.6	463.9	%	157.7	58.4%
Крайни продукти	1350.8	1166.6	%	184.2	-6.2%
Други продукти*	69.3	65.5	%	3.8	134.9%
Общо земеделски продукти	2274.7	1838.3	13.2%	436.4	13.4%
Като % от общия внос	9.7%	13.2%	-	4.6%	-
Салдо					
Суровини	655.0	567.7	-	87.4	-
Междинни продукти	713.7	528.6	-	185.1	-
Крайни продукти	-222.7	-430.1	-	207.4	-
Други продукти*	-52.7	-55.6	-	2.9	-
Общо земеделски продукти	1093.4	610.6	-	482.8	-

* **Забележка:** други продукти = продукти, които нямат пряка връзка със земеделието, напр. минерална вода, аромати ...

Източник: ЕК, ГД Земеделие и СР, на основата на данни от COMEXT. Последно осъвременяване: ноември 2012.

Фигура 1. Стоки с основен дял в земеделския износ 2012

Източник: НСИ, Предварителни данни

Фигура 2. Стоки с основен дял в земеделския внос 2012

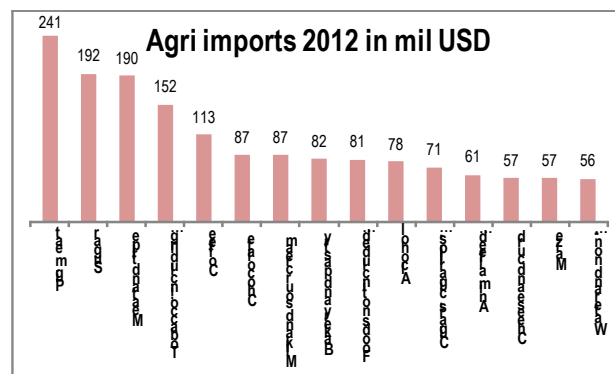

Таблица 22 Търговия със земеделски стоки по зони 2011 и 2012

Търговски зони	2011			2012*					
	Износ Mil. USD	%	Внос Mil. USD	Салдо Mil. USD	Износ Mil. USD	%	Внос Mil. USD	Салдо Mil. USD	
Всички страни	4 594	100	3 143	100.0	1450.6	4 241.7	100	3 023.4	1218.3
ЕС	3 391	74.0	2 531	80.5	860.4	3 046.8	71.8	2 522.1	524.7
ЕФТА**	10	0.2	4	0.1	6.1	11.6	0.3	4.9	6.7
ОИСР*** с изкл. ЕС & ЕФТА	536	11.7	138	4.4	398.2	334.3	7.9	130.5	203.8
- само за САЩ	69	1.5	27	0.9	42.2	61.4	1.5	27.5	33.9
Балкански страни****	191	4.2	86	2.8	104.9	187.4	4.4	83.0	104.4
ОНД	119	2.6	32	1.0	86.4	122.8	2.9	41.4	81.4
- само за Русия	65	1.4	10	0.3	55.5	75.9	1.8	9.2	66.7
Арабски страни	266	5.8	43	1.4	222.7	464.2	10.9	16.0	448.2
Други	81	1.8	309	9.8	-228.1	74.6	1.8	225.5	-150.9

* Предварителни данни

Източник: НСИ

** Данни за Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария

*** Данни за Австралия, Канада, Нова Зеландия, САЩ, Турция, Япония, Република Корея, Мексико, Чили и Израел

**** Данни за Алабания, Босня, Македония, Хърватска, Сърбия, Черна гора и Косово

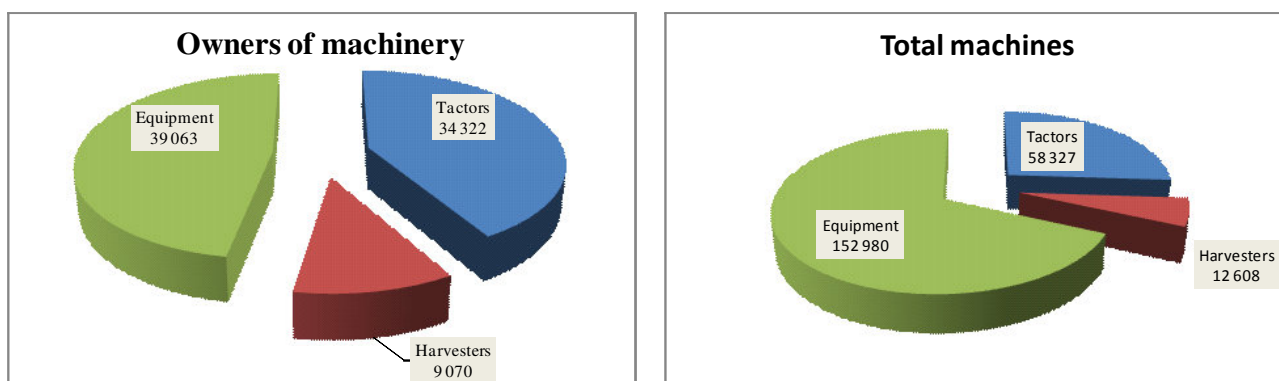
Таблица 23 Тенденции в производителността на икономиката и в селското, горското и рибното стопанство

	БВП на зает, текущи цени BGN	БВП на отработен час, текущи цени BGN	БДС на отработен час, текущи цени BGN			
			В икономиката	В селското стопанство	В индустрията	В услугите
2007	16149	9,76	7,6	2,6	8,9	8,5
2008	18115	10,94	8,5	3,8	9,4	9,5
2009	18341	11,08	8,8	2,6	10,3	10,1
2010	19858	12,01	9,6	2,8	11,3	11,0
2011	21949	13,29	10,7	3,4	13,2	11,9
2012*	23639	14,31	11,5	4,5	14,1	12,4

* Предварителни данни

Източник: НСИ

Фигура 3. Разпределение на броя машини по брой на собствениците и по типа на техниката

Източник МЗХ, Преброяване на земеделските стопанства 2010, разпределение на брой собственици и брой на трактори, зърнокомбайни и прикачен инвентар

Таблица 24 Разпределение на машините ⁷ по тип на стопанството 2010

	Физически лица		Еднолични т-ци		Кооперации		Фирми		Асоциаци
	Собственици	Машини	Собственици	Машини	Собственици	Машини	Собственици	Машини	Собственици
Трактори	29380	39358	1300	4397	812	5637	2230	8298	1
Зърнокомбайни	6391	7421	755	1309	647	1491	1209	2254	0
Прикачен инвентар	34702	103417	1277	12481	803	14087	2131	21594	1

Източник МЗХ, Преброяване на земеделските стопанства 2010

Таблица 25 Разпределение на стопанствата и напояваните площи по тип на поливната инсталация през 2010

Общо напоявани земи		Спринклери		Капково напояване		Гравитачно напояване		Други съоръжения	
Стопанс тва (бр.)	Площ (ха)	Стопанс тва (бр.)	Площ (ха)	Стопанс тва (бр.)	Площ (ха)	Стопанс тва (бр.)	Площ (ха)	Стопанс тва (бр.)	Площ (ха)
104 267	137 511	2 711	11 115	3 696	9 733	78 371	101 105	21 326	15 558

Източник МЗХ

(* Едно и също поле може да се напоява чрез различен тип инсталация)

Таблица 26 Тенденции 2008-2012 в средната заплата в избрани икономически дейности, месечно, в евро

	2008	2009	2010	2011	2012	2012/2008
Общо	410,3	399,5	421,0	431,3	444,1	137,1%

⁷ Случайни данни от КТИ показват че за периода 1.01-1.07.2013 година са били новорегистрирани 877 трактори. Няма агрегирани данни за регистрираните машини към края на 2011 и края на 2012 г.

В обществен сектор	278,5	308,7	338,5	379,5	419,5	108,3%
В частен сектор	310,8	332,3	359,5	392,8	426,2	150,6%
Селско, горско и рибно с-во	200,0	232,3	264,6	290,3	329,2	164,6%
Добив на инертни материали...	444,6	527,2	532,3	618,5	666,7	149,9%
Преработваща индустрия	253,3	273,8	308,2	315,9	338,5	133,6%
Строителство	260,0	290,3	307,2	332,8	335,9	129,2%
Хотели и ресторанти	193,8	200,0	214,9	229,2	268,2	138,4%
Държавна администрация*	535,4	454,4	485,6	508,7	498,5	93,1%
Образование	379,0	387,7	416,9	425,6	439,5	116,0%
Здравни и социални услуги	342,1	353,3	372,8	377,9	436,4	127,6%
Култура, спорт и развлечения	265,6	297,9	303,6	334,9	429,7	161,8%

Забележка: Всички данни са валидни към края на годината, след отчитане на годишните бонуси. В периода 2009-2012 правителството намали годишните бонуси в държавната администрация; това обяснява намалението във възнагражденията на този ред.

Източник: НСИ

Таблица 27 Индекс на цените, на реалните семейни доходи и разходи в периода 2005-2010

Година за която се отнасят данните	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Динамичен индекс на цените на основата на изследванията на семейните бюджети, 2001=100	120.2	131.8	146.7	161.6	171.2	176.4	188.6
Индекс на реалния семеен доход на средно на глава от населението, 2001 = 100	125.9	129.2	139.2	139.7	143.4	138.3	137.5
Индекс на реалния разход средно на глава от населението, 2001 = 100	131.2	140.3	154.9	157.2	144.9	139.0	142.2

Източник: НСИ

Таблица 28 Тенденции в социалната уязвимост 2005-2010

Година за която се отнасят данните	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Линия на бедност на човек, в лева	830.0	888.0	1303.0	1697.0	1810.0	1741.0
Линия на бедността за двама възрастни с две деца <14г., в лева	1743.0	1865.0	2736.0	3563.0	3801.0	3656.0
Хора под линията на бедността, хиляди	1417.1	1690.8	1632.1	1657.0	1564.2	1673.5
Относителен дял на хората под линията на бедността, %	18.4	22.0	21.4	21.8	20.7	22.3
Относителен дял на хората в бедност преди социалните трансфери, %	44.9	41.4	40.0	38.8	40.8	41.5
Относителен дял на хората в бедност преди социалните трансфери (включени пенсии), %	24.7	25.5	27.1	26.4	27.1	27.1
Относителен дял на работещите бедни 18 - 64 г., %	5.5	5.9	7.6	7.5	7.7	8.2
Неравенство в доходите; дял на доходите на 20% най-богати към 20% най-бедни	5.1	7.0	6.5	5.9	5.9	6.5
Неравенство в доходите – Коефициент на Джини	31.2	35.3	35.9	33.4	33.2	35.1
Дял от населението живеещо в материални лишения	57.7	57.6	41.2	41.9	45.7	43.6
Хора < 60 г., живеещи в семейства с ниска икономическа активност*	869.9	931.6	470.3	398.9	453.7	623.3
Население в риск от бедност или социално изключване (РБСИ), хиляди:	4734.1	4663.2	3421.0	3511.2	3718.7	3693.5
Население в РБСИ: 0-17 г., хиляди	820.6	819.3	564.1	601.3	634.7	663.6
Население в РБСИ:18-64 г., хиляди	2919.8	2882.1	1988.9	2033.4	2231.2	2215.7

Година за която се отнасят данните	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Население в РБСИ: >64 г., хиляди	993.6	961.8	868.0	876.4	852.8	814.1
Население в РБСИ, общо %	61.3	60.7	44.8	46.2	49.2	49.1
Население в РБСИ: 0-17 г., % от всички в групата	61.0	60.8	44.2	47.3	49.8	51.8
Население в РБСИ: 18-64 г., % от всички в групата	58.1	57.9	39.5	40.6	45.0	45.2
Население в РБСИ: > 64 г., % от всички в групата	73.7	71.1	65.5	66.0	63.9	61.1

* Ниската икономическа активност се изчислява като съотношението между реалните работни месеци в предходната година за всеки член на домакинството 18-59 г., спрямо пълния брой на месеците за потенциална заетост на членовете на домакинството.

Източник: НСИ: <http://www.НСИ.bg/EPDOCS/SILC2010.pdf>

Таблица 29 Промяна в покупателната способност на семействата, изчислена чрез общия доход средно на член на семейството, 2001=100

	2005	2007	2008	2009	2010	2011	Промяна 2011- 2005*	Промяна 2011- 2007*	Промяна 2011- 2008	Промяна 2011- 2009	Промяна 2011- 2010
Бял хляб	134,7	122,1	115,1	136,7	139,7	126,2	-8,5	4,1	11,1	-10,5	-13,5
Ориз	154,8	149,3	110,7	98,3	107,5	107,3	-47,5	-42,0	-3,4	9,0	-0,2
Боб	221,6	231,3	203,4	209,4	222,0	264,0	42,4	32,7	60,6	54,6	42,0
Картофи	163,0	144,1	171,1	171,4	171,5	161,4	-1,6	17,3	-9,7	-10,0	-10,1
Домати	105,1	104,6	125,3	139,8	119,1	147,4	42,3	42,8	22,1	7,6	28,3
Краставици	125,0	123,8	146,0	150,0	141,1	166,3	41,3	42,5	20,3	16,3	25,2
Пипер	107,3	118,4	115,2	137,7	130,3	145,4	38,1	27,0	30,2	7,7	15,1
Ябълки	130,1	150,7	142,7	182,0	190,1	174,2	44,1	23,5	31,5	-7,8	-15,9
Грозде	92,0	123,7	125,7	174,3	146,7	152,1	60,1	28,4	26,4	-22,2	5,4
Мялко	131,7	132,3	121,4	125,9	121,3	119,9	-11,8	-12,4	-1,5	-6,0	-1,4
Кисело мляко	133,6	135,7	132,7	139,2	139,8	138,0	4,4	2,3	5,3	-1,2	-1,8
Бяло саламурено сирене	147,6	150,6	151,9	169,6	166,2	156,0	8,4	5,4	4,1	-13,6	-10,2
Кашаквал	135,3	141,9	133,5	148,2	147,4	133,6	-1,7	-8,3	0,1	-14,6	-13,8
Свинско месо	136,8	175,4	178,8	193,4	205,5	213,1	76,3	37,7	34,3	19,7	7,6
Птиче месо	150,3	177,8	179,8	193,9	208,9	138,5	-11,8	-39,3	-41,3	-55,4	-70,4
Малотрайни колбаси	135,9	161,6	165,7	157,9	156,8	160,8	24,9	-0,8	-4,9	2,9	4,0
Дълготрайни колбаси	140,4	163,4	167,7	163,5	163,3	170,1	29,7	6,7	2,4	6,6	6,8
Яйца	162,1	164,6	167,9	177,1	174,9	190,4	28,3	25,8	22,5	13,3	15,5
Захар	161,1	125,5	142,4	157,9	164,4	113,6	-47,5	-11,9	-28,8	-44,3	-50,8
Краве масло	153,3	170,9	163,9	163,2	150,4	138,6	-14,7	-32,3	-25,3	-24,6	-11,8
Мъжки обувки	145,4	173,3	177,8	190,4	204,6	192,7	47,3	19,4	14,9	2,3	-11,9
Дамски обувки	146,4	172,3	185,5	203,1	219,5	207,1	60,7	34,8	21,6	4,0	-12,4
Детски обувки	139,7	164,8	171,5	178,1	180,8	169,8	30,1	5,0	-1,7	-8,3	-11,0
Мъжки костюми	125,9	165,6	148,0	151,1	141,9	144,5	18,6	-21,1	-3,5	-6,6	2,6
Дамски костюми	147,6	146,0	168,0	166,8	142,7	158,4	10,8	12,4	-9,6	-8,4	15,7

	2005	2007	2008	2009	2010	2011	Промяна 2011- 2005*	Промяна 2011- 2007*	Промяна 2011- 2008	Промяна 2011- 2009	Промяна 2011- 2010
Въглища	108,8	108,8	100,4	134,9	108,9	101,9	-6,9	-6,9	1,5	-33,0	-7,0
Телевизионни приемници	205,2	219,7	169,6	168,8	151,5	195,3	-9,9	-24,4	25,7	26,5	43,8

* Дава разликата в стойността на индекса (в процентни пунктове). Цифрите в червено показват че семействата могат да са позволят по-малко потребление за тези стоки през 2011 г., в сравнение с конкретната година за сравнение.

Източник: НСИ

Таблица 30 Разходи в милиона лева от консолидирания държавен бюджет, по функция, към 31. декември всяка година

	2005	2006	2007	2008	2009	2011*
Разходи	16678.5	18286.3	22103.4	25323.4	25666.9	18031.6
Държавни услуги – общо	1268.3	1512.5	2003.3	1994.7	1951.8	1 708.5
- включително за наука	133.8	147.5	155.6	203.0	223.7	188.7
Отбрана и сигурност	2080.3	2390.9	3021.8	3228.4	3000.8	2 831.5
Образование	1814.3	1941.1	2179.2	2768.4	2837.8	2 655.3
Здравеопазване	2008.6	2022.5	2373.3	2830.8	2634.4	3 247.6
Социална сигурност, помощи и услуги	5624.9	6210.2	6803.3	7879.5	9104.7	9 701.7
Строителство, ... опазване на ок. среда	725.8	988.1	1339.0	1509.0	1687.3	1 428,5
Почивно дело, култура, религия	348.3	375.2	482.9	602.0	537.6	513,2
- вкл. култура	287.5	319.8	382.8	460.9	440.5	409.8
Икономически дейности и услуги	2121.9	2205.4	2674.6	3205.4	2645.5	3 454,2
Други неklasифицирани дейности	685.6	640.3	1226.0	1305.2	1266.9	547,0

* Според Доклад по изпълнението на ДБ 2011 на МФ.

Източник: МФ (ползваните данни са от сайта на НСИ)

Таблица 31 Площи за производство на биологична продукция 2006- 2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Общо култивирани площи	4691	13646	12738	8163	20320	20618
Постоянни ливади и пасища			2486	1843	3611	4491
Угари	1261	1578	1438	1783	1716	1513
Общо контролирани площи	5952	15224	16662	11789	25648	26622
Диворастящи*	118243	397354	489083	401425	546195	543655

* Диворастящи – продукция от гъби, подправки и горски плодове събирани от екосертифицирани райони; все пак, съответните райони не са обработваеми, поради което не могат да включат към „Общо контролирани площи“

Източник: МЗХ, данни от докладите на контролиращите организации

Таблица 32 Площи за биологична растителна продукция 2011- 2012

Култури	Площи в преход (ха)		Сертифицирани площи (ха)		Общо площи (ха)	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Зърнени, вкл. ориз	4 980	4 771	1 541	2 761	6 521	7 532
Технически – общо	3 350	5 231	2 495	2 678	5 845	7 909
- включително маслодайни рози (<i>Rosa damascene</i>)	516	769	329	375	845	1144
Пресни зеленчуци, пъпеши и дини, ягоди, култивирани гъби (общо)	467	654	203	767	670	1 421
Трайни насаждения	5 087	8 733	1 356	2 226	6 443	10 959

	Площи в преход (ха)		Сертифицирани площи (ха)		Общо площи (ха)	
Постоянни ливади и затревени площи	1 519	4903	2 972	3054	4 491	7 957
Фуражни култури (за зелени фуражи)	771	1593	225	451	996	2 044
Угари	1 057	1 958	456	357	1 513	2 315

Източник: МЗХ, данни от докладите на контролиращите организации

Таблица 33 Брой животни за биологична продукция

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Говеда	329	395	470	272	364	976	1 173
Овце	1 054	1 690	2 471	5 831	6 698	6 648	9 175
Кози	131	1 058	1 624	2 732	2 773	3 397	2 831
Пчелни семейства	33 981	35 747	44 861	41 089	46 429	58 855	85 346

* Включва животни от сертифицирани стопанства и от стопанства в преход

Източник: МЗХ, данни от докладите на контролиращите организации

Таблица 34 Брой на регистрираните оператори за биологична продукция

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Оператори за биологична продукция	214	339	311	476	820	1 054	2 016

Източник: МЗХ, данни от докладите на контролиращите организации

Таблица 35 Брой на видовете биологични продукти, магазини и търговски оборот от биологична продукция през 2008

Видове био-продукти:	733
- от които храни	657
- от които нехранителни	76
- от които произведени в България	54
Общ брой на търговските обекти:	1'801
Общ оборот през 2008 (in лева):	7'566'000

Източник: Проучване на фондация Биоселена 2009

Таблица 36 Оторизирани плащания през кампании 2010 и 2011

	Плащания през 2011		Плащания по кампания 2011 в периода 1.12.2011-18.10.2012		
	Плащания по кампания 2010, лева	Плащания по кампания 2011, лева	Плащания по кампания 2011, лева	Подадени заявления	Изплатени заявления
ДП по СЕПП	573 274 920		723 167 648	87795	87747
Доплащания за краве мляко от икономически уязвими ферми	362 110	29 605 580	13 659 831	3466	3466
Доплащания за краве мляко от НОР ⁸			8 122 371	1483	1482
Доплащания за краве мляко от райони по Нитратната Директива			8 236 521	443	443
Доплащания за овце и кози майки, отглеждани в уязвими общини на Южна България			596 368	807	806
Доплащания за овце и кози майки, отглеждани в НОР			748 271	1325	1325
Доплащания за меки плодове (малини и ягоди)	354 740		339 726	231	230
НОР 1- Мярка 211 от ПРСР 2007-2013	30 367 610	37 949 080	42 446 578	29210	28708
НОР 2 – Мярка 212 от ПРСР 2007-2013	8 281 290	13 141 810	14 543 221	11490	11325
NATURA 2000 - Мярка 213 от ПРСР 2007-2013			4 629 039	2427	2392
АЕП – Мярка 214 от ПРСР 2007-2013	12 401 060	14 324 080	20 037 504	1972	1685
<i>Национални доплащания към ДП по СЕПП</i>	288 709 490		89 632 365	68449	68406
<i>Национални доплащания за говеда</i>	3 365 920	28 428 030	55 448 646	8101	8099
<i>Национални доплащания за кози и овце майки, обвързани с производството</i>	1 739 310	19 135 250	19 171 157	5820	5818
<i>Национални доплащания за крави със сучещи телета</i>	309 300	3 404 280	4 696 496	2428	2428
<i>Национални доплащания за клане на говеда обвързани с производството</i>	225 380		340 900	153	131
<i>Национални доплащания за тютюн</i>	69 246 790		72 126 925	37432	35845
ОБЩО	988 283 180	145 988 110	1 077 943 566	NA	N

Източник: МЗХ, Аграрен доклад 2012

⁸ Необлагодетелствани райони.

Легенда: **синият цвят** показва инструментите съфинансирани от ЕФГЗ; **зеленият цвят**– инструментите съфинансирани от ЕЗФРСР, в нормален **черен цвят** остават някои от схемите за държавна помощ финансирани изцяло от националния бюджет.

Таблица 37 Завършили програми с прием след VIII клас за придобиване на професионална квалификация по тесни области на образованието

		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Общо завършили	II степен	18819	15532	16816	14834	8271	8096
	III степен	10409	8410	8332	9366	18628	15812
	IV степен	1104	1505	1651	1866	1547	1228
Завършили в селско, горско и рибно стопанство	II степен	1393	1251	1270	1043	810	885
	III степен	730	612	778	748	1154	901
	IV степен	59	-	-	-	-	-

Източник: *НСИ*

Таблица 38 Graduates Завършили висше образование по образователно-квалификационна степен и тесни области на образованието

		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Общо завършили	Професионален бакалавър	5098	5549	6769	6929	7555	4151
	Бакалавър и магистър	43446	48760	50398	52998	55850	58961
	Доктор	621	601	636	596	638	979
Завършили Аграрни науки, горско стопанство и аквакултури	Професионален бакалавър	144	188	226	214	176	10
	Бакалавър и магистър	495	610	615	726	814	810
	Доктор	23	25	19	15	20	24
Завършили ветеринарна медицина	Професионален бакалавър	-	-	-	-	-	-
	Бакалавър и магистър	213	168	127	185	209	191
	Доктор	4	..	7	5	4	8

Източник: *НСИ*

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ЗАДАНИЕ

The study should have a length of 60 pages, including an executive summary with policy recommendations
The following terms of reference can vary from this outline, but any variation should be consulted with Roland Feicht, Director of the FES-Regional Project for Labour Relations and Social Dialogue in SEE, Belgrade (feicht@fessoe.de).

Terms of reference of the analysis of the agro-food-sector in Bulgaria:

1. Executive Summary and policy recommendations
2. Recent Development and Outlook of the agro-food sector
 - Macroeconomic indicators
 - Agro-Food Outlook
 - o External trade and competitiveness
 - o Social issues, employment, social dialogue
 - Organic production
 - o Organic land, certified producers and products
 - o Organic market
 - o Support bodies and services
3. Agro-Food Policy support
 - Agricultural Policy and Budgetary Support
 - o Agricultural policy measures
 - o Market and direct producer support measures
 - o Structural and rural development measures
 - o General measures related to agriculture (and food industry)
 - o Budgetary support to agriculture (and food industry)
 - The Agricultural Knowledge and Information Systems
 - Research and Innovation
4. Challenges
 - Related EU-directives and implementation
 - Climate Промяна and environmental risks
 - o Domains of countries response to risks
 - o Climate промяна and environmental risks mitigation
 - Free trade agreements, food safety and standards
 - o Free trade agreements
 - o Food safety rules, standards and implementation
5. SWOT Analysis
 - SWOT of agricultural policy and support services
 - SWOT analysis of agriculture structure
 - SWOT analysis of livestock, meat and milk
 - SWOT analysis of fruits and vegetables
 - SWOT analysis of new products, modification type of products
 - SWOT of external macro- and micro-environmental actors
 - SWOT of market opportunities /internal strengths and weaknesses

- SWOT of critical actors

6. Conclusions and policy recommendations

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Прилагане на ПРСР2007-2013 към 1-ви август 2013

N	Мерки	Програмира н публичен бюджет	Изплатен публичен бюджет	Изплатени инвести- ционни проекти	Изплатени заявления за подпомагане по квази ДП
		MEUR	MEUR	Брой	Брой
1	111. Проф.обучение, информационни дейности ...	13.9	3.3	126	
2	112. Създаване на стопанства на млади фермери	137.3	104.1	8 461	
3	114. Използване на консултантски услуги ... (2010-2013)	0.5	0.0		0
4	121. Модернизиране на земеделските стопанства	494.0	288.3	2 603	
5	122. Подобряване на икономическата стойност на горите	11.6	0.3	7	
6	123. Добавяне на стойност към земеделски ...	347.3	84.5	332	
7	141. Подпомагане на полупазарни стопанства в...	55.5	20.3		13 654
8	142. Създаване на организации на производители	0.3	14.6		1
9	143. Предоставяне на съвети и консултиране ... (2007-2009))	6.0	4.1	20	
10	211. Плащания за природни ограничения на фермери в планински райони	233.2	99.1		156 831 ⁹
11	212. Плащания за природни ограничения на фермери в райони, различни от планинските	38.9	31.0		63 965
12	213. Плащания по Natura 2000	108.8	6.2		5 710
13	214. Агро-екологични плащания	279.2	50.3		8 084
14	223. Първоначално залесяване на неземеделски земи	40.4	2.2	58	
15	226. Възстановяване на горския потенциал и ...	29.5	3.1	67	
16	311 "Разнообразяване към неземеделски дейности"	96.2	27.7	262	
17	312 "Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия"	134.6	65.9	681	
18	313 "Насърчаване на туристическите дейности"	30.7	11.9	171	
19	321 "Основни услуги за населението и икономиката в селските райони"	694.9	352.5	511	
20	322 "Обновяване и развитие на населените места"	197.3	103.8	506	
21	41 "Прилагане на стратегиите за местно развитие"	53.9	0.0	0	
22	421 "Междутериториално и транснационално сътрудничество"	5.1	0.0	0	
23	431-1 "Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за избрани МИГ (прилагащи стратегии за местно развитие)"	7.2	8.6	342	
24	431-2 "Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални МИГ в селските райони"	10.8			
25	511 Техническа помощ		20.6	425	
26	611 Доплащания към ДП	181.8	154.7	NA	
27	Схема за финансов инженеринг	3279.0	121.5	NA	

⁹ Цифрите в тази колона са агрегирани – те не правят разлика плащанията са към един и същи бенефициенти през всяка от годините за подпомагане. Най-високият брой на подпомогнатите по мярка 211 например е бил 28712 през 2011 г.. За M212 – 11327 отново през 2011 г.

* Източник, МЗХ, от сайта на ПРСР 2007-2013: <http://prsr.government.bg/index.php/bg/>

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Мерки на ПРСР, които няма да бъдат прилагани

Ос/Мярка			Индикативен период на изпълнение	Индикативен публичен бюджет (EUR)
Ос 1 – Подобряване на конкурентността на селското и горското стопанство				
1.	124	Cooperation for development of new products, processes and technologies in the agricultural and food sector	2009-2013	24 097 000
2.	125	Improving and developing infrastructure related to the development and adaptation of agriculture and forestry	2013	90 365 000
3.	126	Restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and introducing appropriate prevention actions	2009-2013	12 048 000
Ос 2 – Подобряване на околната среда				
4.	224	Natura 2000 payments – forests	2009-2013	15 548 000
Ос 3 – Качество на живота в СР и разнообразяване на селската икономика				
5.	341	Skills acquisition and animation with a view to preparing and implementing a local development strategy	2010-2013	61 437 000

* Източник, МЗХ, from the site of BGRDP 2007-2013: <http://prsr.government.bg/index.php/bg/>

Забележка: бюджетът на тези мерки е преразпределен за усвояване по мерките в предходната таблица.